

vingar honom, genom orak kroppsmedvetenhet, att börja "leva utåtriktat".

Och artikeln (från 1976) ger oss samtidigt på sina fyra sidor roande glimtar från psykoanalys, modets historia, Hegels frenologiska intresse och sambandet mellan

vi get en reproduktionen för att ni inte längre ska känna behov av originalet."

Här firar Ecos kulturhistoriskt mycket välinformerade beskrivningar triumfer, som när han återger stämningen i tidningskungen William Randolph

nya teologiska doktriner.

Jag tror aldrig Eco på allvar varit frestad av dessa ytterlighetsriktningar, så ymnigt förekommande de senaste decennierna. Men vad han tycks älska är att med sin ständigt lika pojaktiga nyfikenhet, sina omåttliga

inest ingående benägenhet i vad kostar ett mästerverk?"

Och när det gäller en viss sorts nutida antirationalism visar han hur "begärets" förfäktare paradoxalt nog ofta använder sig av den aristoteliska logikens grundpostulat för att bevisa driftslivets överhöghet.

Texter som visserligen inte saknar briljanta infall men vilkas domedagstänkande tycks mycket tidsbundet också i Ecos egen utveckling; en tidig text om de franska nya filosoferna, som i ljuset av särskilt Bernard-Henri Lévy (i boken felstavad) senare utveckling ter sig mest som en

saga, från Aristoteles via Tomas från Aquino till Immanuel Kant.

Det är ett kritiskt, arbetande, men också uppsluppnet förnuft som kan ta miste, som någon gång blir pratsamt eller till och med lätt fnurrigt, men som vi behöver mycket mera av.

OTTO MANNHEIMER

SKOPAN

Teater under jorden

BUNKRARNA i Berlin sprängdes i stor utsträckning bort efter kriget — tingen utsattes för en omsorgsfull denazifiering och man drog sig i det fallet inte för att använda dynamit.

Ibland integrerades bunkrarna dock omärkligt i stadsbilden: i Friedrichshain tippade man två miljoner kubikmeter grus över dem och planterade träd ovanpå; i zoologiska trädgården förvandlades ruinerna av bunkern till klippblock på apberget.

Under förberedelserna till ett projekt på temat "underground" upptäckte några konstnärer 1983 en intakt bunker mellan tunnelbanan och markytan på Stresemannstrasse vid Anhalter Bahnhof. Ovanför gick en gång stadsmuren till den preussiska rikshuvudstaden Berlin, på 1920-talet låg "Europahaus" här i nöjeskvarterets mitt, under nazitiden döptes gatan till Hermann-Göring-Strasse och gränsade till terrorns centrum — Gestapohögkvarteret — och till Führerbunkern.

De nutida konstnärerna tyckte sig ha funnit ett historiskt rum, som efterkrigstiden inte trängt in i, och beslutade sig för att göra en "installation" på platsen. Men vem vänder man sig till för att hyra en bunker?

Efter en lång tid av efterforskningar och förhandlingar lyckades man utverka ett tillstånd av bunkerns "ägare": "Kvarlätenskapsförvaltaren för Tredje rikets förmogenhetstillgångar"! Bunkern fick nu användas för konstnärliga ändamål.

ULF PETER HALLBERG
Frilansjournalist
och översättare

Bunker-teater i Västberlin.

Foto: ANN-CHRISTINE JANSSON

En ansökan om finansiellt stöd för bunkerinstallationen inom ramen för Berlins 750-årsjubileum avlogs, men med stöd från konstnärernas "alternativförening", Neue Gesellschaft für bildende Kunst, genomförs projektet inom kort i mindre skala.

Den svenska gruppen PAPERPOOL, som under sin förra installation i Västberlin lät besökarna vada genom ett kontor fyllt av papper, gör en videoinstallation i bunkern. Därutöver görs en klanginstallation av Kai Yves Linden, där avsikten är att "genomlysa" bunkern med dess egna ljud: dånnet från S-tågen, billjuden från gatan, stegen i bunkern, dörrar som slår.

Stiger man ned i bunkern, ekar det ihåligt från den pedagogiskt välstädade "normalitet" som det officiella Västberlin iscensätter ovan jord i ett välregisserat försök att efter 750 år stilisera mytens Berlin.

I bunkern under Stresemannstrasse finner man som kontrast ett av historiens avtryck i märket efter vattenlinjen, som ungefär i brösthöjd löper längs väggarna. Det är spåret efter en av nazisternas allra sista åtgärder: att leda in vatten från Landwehrkanal i luftschakt, tunnelbanegangar och skyddsrum för att dränka de människor som tagit skydd där.

Bunkerinstallationen är ett bra exempel på den innovativa konsten, alltid underjordisk och i strid med de officiella spektaklen. Konstnärerna betonar, till skillnad från många av sina samtida kolleger, konstens sociala dimension; här sluts inte rummet av konsten, utan öppnas i stället mot Historien.

Intensivt och vitalt välstämt

NÄR ROLF PESCHINOFF debuterade för sju år sedan på Doktor Glas skrev jag att flertalet av hans dukar var bråkiga och obalanserade och det koloristiska utspelet lika finkänsligt som Ålandsbåtens skorsten med dess gul-röd-blå treklang.

Det är en betydligt mognare målare som nu återkommer på Galleri Argo. Det komplexa formbygget befinner sig i levande balans och färgen är rik och nyanterad, varm och välstämd. För den skull har Peschinoff inte gått och blivit snöpt och städat. Vitaliteten som gjorde att man den gången uppmärksammade honom har inte avtagit. Tvärtom tas den i dag till vara på ett effektivare sätt, eftersom målaren lärt sig behärska den visuella dynamiken.

Det här är ett måleri som befinner sig i intensiv rörelse även när det skenbart står still som när Peschinoff upprepar samma formkomplex närmare femtio gånger i samma bild. "Poly" kallar han motivet, som är ett motiv snarare i musikalisk än i avbildande bemärkelse. Namnet syftar både på grekiskans ord för många och på konstnärens papegoja, vars fjädrar, näbb och öga skymtar gäckande och retsamt. Vad vi ser är inte en fågel, men en envist upprepad och svärbestämd befjädrad form. Upprepningen resulterar inte som i så mycken seriell och minimalistisk konst i monotoni utan i stegrad energi. Hemligheten ligger i de oväntade koloristiska variationerna och de små avvikelserna i den alltigenom levande och organiska formen.

Den vackert och sparsamt hängda utställningen omfattar bara åtta bilder och två temakretsar. "Poly" var den ena, "Torso" heter den andra, och i den bygger Peschinoff ännu mer komplexa ordningar med mindre upprepning och större spelrum för oväntade händelser. Hela ytor varvas med uppluckrade texturer och improviserad kalligrafi. Djup och yta vävs ihop i en intrikat sammanflätning där plan och former råkar ut för ständiga avbrott och förskjutningar.

"Torso i rum" av Rolf Peschinoff.

konst

Rolf Peschinoff
Galleri Argo

Björn Wessman
Galleri 16
Galleri Tempo

Bilden tar gestalt i vårt aktiva betraktande. Och den fortsätter växa även när vi tycker oss ha överblickat den. Myllret är översködligt, men organisationen är fri.

"Myllret är översködligt, men organisationen är fri." Kunde det inte också vara en formel för hur

vi önskar att vårt inre liv var beskaffat? Är det kanske därför som måleri av det här slaget som skenbart inte handlar om någonting ändå kan utöva så stark fascination och ge så djup tillfredsställelse? Därför att det ger synlig gestalt åt vårt inres strukturer och hjälper oss att känna igen dem.

I Peschinoffs måleri kan man urskilja avgränsade former. Hos Björn Wessman, som ställer ut både på Galleri 16 och på Galleri Tempo, är organisationen däremot fri på gränsen till kaos och spontana eller slumpvisa skeenden, i synnerhet i de mindre mål-

ningar på papper som han visar på Tempo. De större oljemålningarna åter rymmer naturligt nog en solidare substans.

Där Peschinoff bygger eller låter sina målningar långsamt växa fram går Wessman till mer eller mindre direkt aktion mot duken i de abstrakta amerikanska expressionisternas efterföljd. Självva motoriken i penselarbetet blir bärande element i kompositionen.

Nu finns det emellertid ytterligare ett element som strukturerar hans bilder, nämligen likheten med naturen. Men det är inte naturen som ikläder sig måleriets dräkt, utan måleriets som ikläder sig naturens. Det egentliga motivet är en eruption av färg och motorisk energi som upprepas från bild till bild och draperar sig som raviner, vattenfall och stup och klyftor. Ofta anas klippor och furor i förgrunden som hos Marcus Larsson eller någon annan vildmarksromantiker från forntida dar. Marcus Larsson med sina blixtrika seanser var ju också närapå någon sorts "action painter" långt innan begreppet var uppfunnet.

Marcus Larsson målade snarare sina föreställningar än sina iakttagelser. Björn Wessman målar knappast ens föreställningen, snarare ruinerna efter en föreställning som begravts i den inre vegetationen och assimilerats av djupt liggande driftsstyrda skikt i psyket. Därav det starka irrationella suget i hans målningar.

Jag förnimmer den intensiva dragningen från Wessmans färgfors. Men också motstånd och rädsla. Drunknar inte både målaren och åskådaren en smula för snabbt i detta dånande anonyma flöde? Den ena eruptionen blir så god som den andra. Jag har svårt att förstå hur man ska kunna komma vidare på den här vägen. Om man inte bestämmer sig för att söka tämja krafterna och artikulera sig tydligare. Det är en mödosam process, men jag hoppas att Björn Wessman kommer att gå in i den.

ARNE TÖRNQVIST

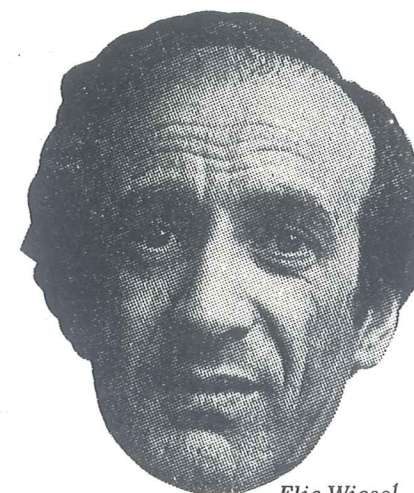
Postmodern bruksanvisning

VI HAR fått in en diger norsk tidskrift till redaktionen. "Profil" är namnet och redaktionen annonserar innehållet i detta det senaste numret (1—2/87) som "Modern och postmodern filosofi". Jag har en känsla av att den här gett sig sjutton på att överträffa alla andra tidskrifter som hittills lagt ner så stor möda på att belysa denna högprioriterade fråga, ty artiklarna är många och långa. Här bara några exempel: den postmoderna impulsen, den postmoderna problematiken, det samma och det andra, det komplexa förnuftet, den komplexa tanken... komplexitetsparadigmet... Heter alltså artiklarna och är författade av bland andra Albrecht Wellmer, Richard Rorty, Gilles Deleuze och Jurgen Habermas.

Om man har överseende med den hjärtnipande röriga typografin och layouten, visar det sig att "Profil" har samlat ihop ett visserligen genomtröskat men trots allt intressant material (en del har tidigare publicerats även på svenska) av synnerligen kompetenta författare.

För den som mot all förmodan har missat denna seglivade diskussion om hur det står till här i världen är "Profil" en användbar och faktaspäckad bruksanvisning.

ZAGORKA ZIVKOVIC

Elie Wiesel

Foto: JACOB FORSELL

Modern konkurrens

VI MÄNNISKOR konkurrerar. Dock inte bara om pengar, det motsatta könet, territorier och frisyrer.

Vi tävlar också i Förintelse.

Till exempel advokaten Vergès, som under rättegången mot naziförbrytaren Barbie ställer tortyr av algeriska gerillasoldater på femtitalet mot judarnas lidanden under nazismen.

Och i dag, enligt Patrick Sabatier i franska tidningen Libération, en japansk antisemitisk opinion som ställer Hiroshima mot Auschwitz.

En bok i denna anda, "Förstå judarna, förstå världen", har tydligen sålt i 800 000 exemplar på några månader.

Den antisemitiska pesten är uppenbarligen inte enbart ett västfenomen. Enligt en japansk professor är dessa strömningar ett tecken på japanernas ökande misstro mot USA. Och många japaner tycks identifiera amerikanerna med judarna.

Och när fredspristagaren Elie Wiesel i våras föreläste i Japan kände han sig föranlåten att uppmana sina åhörare att "låta antisemitismen förbli där den föddes: i Europa".

OTTO MANNHEIMER

Litteratursidan i dag

"GAMLANDE" är ett nytt ord i svenska språket, uppfunnet av Sandro Key-Åberg och introducerat på Litteratursidan, som i dag publicerar ett urval dikter ur hans samling "Gamlans lov" som utkommer i oktober. Monica Cronström illustrerar, och Hans Axel Holm har träffat författaren.